

Agnieszka Romanko

RADA MEDIACYJNA W KODEKSIE PRAWA KANONICZNEGO Z 1983 R.

Podstawą prawną do utworzenia rady mediacyjnej w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. jest kan. 1733 § 2, który znajduje się w Księdze VII, w części V zatytułowanej „Sposób postępowania w rekursach administracyjnych oraz przy usuwaniu lub przenoszeniu proboszczów”, w sekcji I dotyczącej „Rekursów przeciw dekretem administracyjnym”. Prawodawca kodeksowy stanowi: „Konferencja Episkopatu może postanowić, by w każdej diecezji został ustanowiony jakiś stały urząd lub rada, których zadaniem byłoby, według przepisów do określenia przez samą Konferencję, poszukiwanie i sugerowanie słusznych rozwiązań; jeśliby Konferencja tego nie zarządziła, biskup może ustanowić tego rodzaju radę lub urząd”¹.

Mając na uwadze sformułowanie kanonu określające organ mediacyjny jako „stały urząd lub radę”, w dalszej części artykułu używany będzie termin „rada mediacyjna” – stosownie do analizowanej problematyki. Natomiast rozróżnienie między urzędem a radą zostanie przedstawione w części poświęconej strukturze rady mediacyjnej.

MGR LIC. AGNIESZKA ROMANKO – doktorantka, Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego Instytutu Prawa Kanonicznego KUL; e-mail: aga2411@up.pl

¹ „Episcoporum conferentia statuere potest ut in unaquaque dioecesi officium quoddam vel consilium stabiliter constituatur, cui, secundum normas ab ipsa conferentia statuendas, munus sit aequas solutiones quaerere et suggerere; quod si conferentia id non iusserit, potest Episcopus eiusmodi consilium vel officium constituere”. Zob. *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus*, 25.01.1983, AAS 75 (1983) pars II, s. 1-317; *Kodeks Prawa Kanonicznego*. Przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu, Poznań 1984 [dalej cyt.: KPK/83].

W artykule zostanie podjęta próba ustalenia genezy, ustanowienia, struktury i zadań rady mediacyjnej, jak również procedury realizacji kompetencji mediacyjnych. W pierwszej kolejności uwaga zostanie zwrócona na usystematyzowanie tej rady wśród innych organów władzy w Kościele partykularnym. Zakończenie stanowiąc będą rozważania w formie wniosków *de lege lata* i *de lege ferenda*.

1. ORGAN WŁADZY W KOŚCIELE PARTYKULARNYM

Pojęcie „organ władzy” recypowany został na grunt prawa kanonicznego z prawa administracyjnego świeckiego. Zasadniczą różnicą między porządkiem prawnym świeckim a kościelnym w analizowanej tematyce są uwarunkowania teologiczne. Prawodawca w KPK/83 stanowi o organach władzy w Kościele partykularnym, tworzących – w nawiązaniu do nauki Soboru Watykańskiego II – „jedną rzeczywistość złożoną, która zrasta się z pierwiastka boskiego i ludzkiego” (LG 8)². Organ ten spełnia powierzone mu zadania w dziedzinie nauczania, uświęcania i rządzenia³.

W kompetencje administracyjne w Kościele partykularnym wyposażone zostały podstawowe i pomocnicze organy władzy. Pomocnicze organy władzy dzielą się na obligatoryjne i fakultatywne. Natomiast przyjmując kryterium liczby osób tworzących dany organ, wyróżnia się organy jednoosobowe i wieloosobowe, przy czym wśród organów wieloosobowych wyszczególnić można kolektywne i kolegialne (kan. 115 §§ 2, 3)⁴.

² Concilium Oecumenicum Vaticanum II, *Constitutio dogmatica de Ecclesia Lumen gentium*, 21.11.1964, AAS 57 (1965), s. 5-71; Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”* [dalej cyt.: LG], w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła. Wybór źródeł*, red. W. Kacprzyk, M. Sitarz, Lublin 2006, s. 25-84.

³ Szerzej na temat organu władzy w Kościele partykularnym zob.: J. K r u - k o w s k i, *Prawo administracyjne w Kościele*, Warszawa 2011, s. 55-58; M. S i t a r z, *Kompetencje organów kolegialnych w Kościele partykularnym w sprawowaniu władzy wykonawczej według Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 roku*, Lublin 2008, s. 49-56.

⁴ Organ wieloosobowy jest kolektywny, gdy nie wszyscy członkowie uczestniczą w podejmowaniu decyzji bądź uczestniczą, ale w różnym stopniu. Natomiast jest kolegialny, gdy wszyscy członkowie, na równych prawach, uczestniczą w podejmowaniu decyzji. Zob. S i t a r z, *Kompetencje organów kolegialnych*, s. 51-56.

Rada mediacyjna jest organem fakultatywnym. Prawodawca kodeksowy zaleca jej ustanowienie czy to na szczepku konferencji biskupów, czy diecezji. Jakkolwiek ostateczna decyzja w sprawie jej erygowania należy do prawodawcy partykularnego. Rada mediacyjna to organ władzy pomocniczy, wieloosobowy i kolegialny.

2. GENEZA

Mediacja wynika z nakazu Ewangelii: „Gdy brat twój zgrzeszy «przeciw tobie», idź i upomnij go w cztery oczy. Jeśli cię usłucha, pozyskasz swego brata. Jeśli zaś nie usłucha, weź z sobą jeszcze jednego albo dwóch, żeby na słowie dwóch albo trzech świadków oparła się cała prawda” (Mt 18,15-16; Mt 5,9; Mk 9,49)⁵. Zalecenie poszukiwania słusznego rozwiązania wynika z „chrześcijańskiego ducha zgody, obowiązującego w Kościele na mocy prawa ewangelicznego”⁶.

Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 r. nie przewidywał środków pojednawczych zmierzających do zapobieżenia powstania sporu administracyjnego⁷. Postulat utworzenia organu o kompetencjach mediacyjnych został przedstawiony w schemacie *De procedura administrativa* z 1972 r.⁸ Normy kompetencyjne dotyczące ustanowienia komisji pojednawczej zostały umieszczone w tytule III, punkcie I zatytułowanym „Normy wspólne”, w kan. 9 § 1⁹. W sytuacji, gdy prośba do autora

⁵ *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, wyd. V, Poznań 2008.

⁶ T. P a w ł u k, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, t. IV: *Doczesne dobra Kościoła. Sankcje w Kościele. Procesy*, Olsztyn 1990, s. 390.

⁷ *Codex Iuris Canonici Pii X Pontificis Maximi iussu digestus Benedicti Papae XV auctoritate promulgatus*, 27.05.1917, AAS 9 (1917) II, s. 1-593 [dalej cyt.: KPK/17]; J. K r u k o w s k i, *Środki pojednawcze zmierzające do zapobieżenia powstaniu sporu administracyjnego*, „Roczniki Nauk Prawnych” 21 (2011), nr 1, s. 171; t e n ż e, *Sprawiedliwość administracyjna w Kościele (zarys problematyki)*, Lublin 1979, s. 204; G. L e s z c z y Ń s k i, *Sprawiedliwość administracyjna w Kościele*, w: *25-lecie promulgacji Kodeksu Prawa Kanonicznego. Obowiązki i stosowanie w Polsce*, red. J. Krukowski, Z. Tracz, Łódź 2009, s. 188.

⁸ *Schema canonum de procedura administrativa*, Typis Polyglottis Vaticanis 1972; *De procedura administrativa*, „Communicationes” 4 (1972), s. 36-38.

⁹ „Valde optandum est ut, quoties quis gravatum se decreto putet, non fiat inter ipsum et decreti autorem contentio, sed inter eos de aequa solutione quaerenda tractetur, gravibus quoque hominibus ad mediationem vel consilium foret adhibitis, ita ut vel per voluntariam decreti emendationem vel per aequam compensationem vel per aliam idoneam viam controversia vitetur vel dirimatur”.

aktu administracyjnego o poprawienie lub odwołanie go nie przynosi rezultatu, zgodnie z zaleceniem schematu, należy zwrócić się do mediatora bądź komisji (*ad mediationem vel consilium*) w celu polubownego rozwiązania konfliktu. Z analizy przytoczonego przepisu wynika, że kompetencje mediacyjne mogą być powierzone zarówno organowi jednoosobowemu, jak i wieloosobowemu. Natomiast uprawnionym do wydania przepisów ustanawiających organ o takich zadaniach jest prawodawca partykularny¹⁰.

Schemat z 1972 r. spotkał się z aprobatą ze strony licznych kanoistów. Stwierdzono, że tego rodzaju środki pojednawcze odpowiadają „duchowi Kościoła”, który kieruje się miłością braterską na płaszczyźnie zarówno horyzontalnej pomiędzy poszczególnymi wiernymi, jak i wertykalnej między wiernymi a przełożonymi¹¹.

Projekty utworzenia komisji pojednawczych zostały przedstawione przez konferencje biskupów Niemiec¹², Stanów Zjednoczonych¹³, Wielkiej Brytanii¹⁴, Nowej Zelandii¹⁵ i Włoch¹⁶.

3. USTANOWIENIE

Prawodawca w kan. 1733 § 2 KPK/83 stanowi, że: „Konferencja Episkopatu może postanowić, by w każdej diecezji został ustanowiony

¹⁰ K r u k o w s k i, *Sprawiedliwość administracyjna w Kościele*, s. 86-87.

¹¹ J. K r u k o w s k i, *Administracja w Kościele. Zarys kościelnego prawa administracyjnego*, Lublin 1985, s. 204.

¹² P. W e s e m a n n, K. L ü d i c k e, *De organis iustitiae administrativae in dioecesibus Reipublicae Foederis Germaniae statutis. Fora arbitrii conciliationis. Tribunalia administrativa*, „Periodica” 67 (1978), s. 731-736; H. S t r a u b, *De quodam tribunali administrativo in Germania erigendo*, „Periodica” 60 (1971), s. 591-597; P. W e s e m a n n, *Fora arbitrii conciliationis et tribunalia administrativa in Germania*, „Monitor ecclesiasticus” 10 (1975), s. 189-194.

¹³ E.M. E g a n, *De consiliis administrativis in Civ. Foed. Amer. Sept. constitutis*, „Periodica” 67 (1978), s. 593-606.

¹⁴ M.R. Q u i n l a n, *De schemate commissionum administrativarum in Britannia et de sic dicto „ombudsman” a Nova Zelanda proposito*, „Periodica” 67 (1978), s. 607-625; K.D. M c K o n e, *Ecclesiasticus „ombudsman” tamquam conciliator*, „Periodica” 67 (1978), s. 737-739.

¹⁵ Q u i n l a n, *De schemate commissionum administrativarum*, s. 607-625.

¹⁶ V. R o v e r a, *Episcopi „sacrum ius et coram divino officium iudiciale faciendi”. De oportunitate instituendi Consilium Dioecesanum Iustitiae*, „Periodica” 60 (1971), s. 573-590.

jakiś stały urząd lub rada [...] jeśliby Konferencja tego nie zarządziła, biskup może ustanowić tego rodzaju radę lub urząd”¹⁷. Analizowana norma ma charakter fakultatywny (*episcoporum conferentia statuere potest*)¹⁸. Prawodawca kodeksowy przyznaje kompetencje w przedmiocie ustanowienia tego rodzaju organu pojednawczego w sensie ścisłym dwóm podmiotom: konferencji biskupów i biskupowi diecezjalnemu. Natomiast w sensie szerokim – ponadto można uznać zwierzchników Kościołów partykularnych zrównanych w prawie z biskupem diecezjalnym.

3.1. Konferencja biskupów

W skład konferencji biskupów (kan. 447-459) wchodzi biskupi Kościołów partykularnych danego państwa lub regionu (kan. 447). Ten kolegialny organ kompetencje takie otrzymuje na mocy prawa powszechnego lub „specjalnego mandatu” Stolicy Apostolskiej (kan. 455 § 1). J. Krukowski zauważa, że zakres kompetencji na podstawie dyspozycji prawa powszechnego obejmuje – pod względem przedmiotowym – 46 spraw¹⁹. Przyznanie konferencji biskupów kompetencji legislacyjnych w przedmiocie ustanowienia rady mediacyjnej ma zatem swoje źródło w kan. 455 § 1. Konferencja biskupów uprawniona jest do podjęcia decyzji, aby w każdej podległej jej diecezji ustanowiony został stały urząd lub rada (*officium vel consilium*)²⁰. Prawodawca kodeksowy upoważniając konferencję do uchwalenia norm w tej sprawie, pozostawia jej roztropnemu uznaniu podjęcie decyzji co do potrzeby powołania urzędu lub rady o kompetencjach mediacyjnych²¹.

¹⁷ Sitarz, *Kompetencje organów kolegialnych*, s. 96-97; Z. Grocholewski, *Štúdie z procesného kanonického práva*, Spišská Kapitula 1995, s. 76.

¹⁸ Szerzej na temat kan. 1733 § 2 zob.: L. de Cheverria, *Le recours contre les décrets administratifs*, w: *Code de Droit canonique Annoté*, Paris 1989, s. 958-959; J. Miras, *De recursu adversus decreta administrativa*, w: *Comentario exegético al Código de Derecho canónico*, red. Á. Marzoa, J. Miras, R. Rodríguez-Ocaña, vol. IV/2, Pamplona 1996, s. 2124-2131; J.P. Schouppé, *Animateurs pastoraux et laïcs engagés. Leurs droits et devoirs respectifs*, w: *Des laïcs en responsabilité pastorale? Accueillir de nouveaux ministères*, red. A. Borrás, Paris 1998, s. 131.

¹⁹ J. Krukowski, *Kanoniczne prawo powszechne i prawo partykularne w Polsce*, w: *25-lecie promulgacji*, s. 75.

²⁰ Krukowski, *Środki pojednawcze*, s. 176.

²¹ Krukowski, *Kanoniczne prawo powszechne*, s. 75-77.

3.2. Biskup diecezjalny

Prawodawca kodeksowy powierza biskupowi diecezjalnemu kompetencję ustanowienia tego rodzaju rady lub urzędu (*consilium vel officium*) w diecezji. Ustanowienie to – analogicznie do kompetencji przyznanej konferencji biskupów – nie ma charakteru obligatoryjnego (*potest constituere*). Biskupowi diecezjalnemu przysługuje władza zwyczajna, własna i bezpośrednia, z wyjątkiem spraw zarezerwowanych najwyższej lub innej władzy kościelnej na mocy prawa lub dekretu Biskupa Rzymu (kan. 381 § 1). Pełnia władzy rządzenia obejmuje funkcje ustawodawcze, wykonawcze i sędownicze na mocy sukcesji apostołskiej.

3.3. Zwierzchnicy Kościołów partykularnych zrównani w prawie z biskupem diecezjalnym

Uprawnionymi w przedmiocie erygowania rady mediacyjnej są również zwierzchnicy Kościołów partykularnych zrównani w prawie z biskupem diecezjalnym²². „Jeżeli co innego nie wynika z natury rzeczy lub z przepisu prawa, z biskupem diecezjalnym są zrównani w prawie ci, którzy są zwierzchnikami wspólnot wiernych, o których w kan. 368” (kan. 381 § 2). Dlatego też podmiotami kompetentnymi do utworzenia organu pojednawczego będą zarówno zwierzchnicy struktur terytorialnych: prałat terytorialny, opat terytorialny, wikariusz apostołski, prefekt apostołski, administrator apostołski administratury apostołskiej erygowanej na stałe (kan. 368), jak i personalnych: ordynariusz wojskowy (I § 1²³), administrator personalnej administratury apostołskiej św. Jana Marii Vianneya (I²⁴) oraz ordynariusz personalny ordynariatu dla anglikanów (I § 3²⁵).

²² K r u k o w s k i, *Prawo administracyjne w Kościele*, s. 518; t e n ż e, *Środki pojednawcze*, s. 176-177.

²³ I o a n n e s P a u l u s P P. II, *Constitutio apostolica Spiritualium militum curae*, 21.04.1986, AAS 78 (1986), s. 481-486; J a n P a w e ł II, *Konstytucja apostołska „Spirituali militum curae” na temat ordynariatów wojskowych*, w: *Ustrój hierarchiczny Kościoła*, s. 211-216.

²⁴ Congregatio pro Episcopis, *Decretum Animarum bonum De Administratione Apostolica personali „Sancti Ioannis Mariae Vianney” condenda*, 18.01.2002, AAS 94 (2002), s. 305-308; Kongregacja ds. Biskupów, *Dekret „Animarum bonum” erygujący Administraturę Apostolską personalną Świętego Jana Marii Vianneya*, „Christianitas” 11/12(2002), s. 243-246.

²⁵ B e n e d i c t u s XVI, *Constitutio apostolica Anglicanorum coetibus, que*

3.4. Ustanowienie rady mediacyjnej w prawie partykularnym

Z dotychczasowych badań wynika, że Konferencja Episkopatu Polski nie skorzystała z uprawnienia przyznanego jej na mocy kan. 1733 § 2 i nie wydała żadnych norm w sprawie erygowania takiego organu mediacyjnego. Podobnie, w żadnej diecezji nie została utworzona rada mediacyjna²⁶.

Przykładem i jednocześnie zachętą do erygowania rady mediacyjnej w Polsce może być prawo partykularne innych krajów. Konferencje biskupów w Stanach Zjednoczonych i Włoszech ustanowienie takich organów pozostawiły kompetencji poszczególnych biskupów diecezjalnych.

Procedura realizacji kompetencji mediacyjnych w Stanach Zjednoczonych znana jest ogólnie jako *due process*, określający postępowanie, w którym przestrzegane są fundamentalne zasady procesu, a w sposób szczególny równe traktowanie stron. Należy zauważyć, że ustanowienie organów mediacyjnych przyczyniło się do bardziej efektywnego rozwiązania sporów administracyjnych. T.J. Paprocki podaje, iż w Stanach Zjednoczonych w latach 1970-2000 na 900 spraw przedłożonych do rozstrzygnięcia zgodnie z *due process*, decyzje osiągnięto w 500 z nich. Jakkolwiek rady mediacyjne nie zostały erygowane we wszystkich diecezjach w Stanach Zjednoczonych²⁷.

Jako kolejny przykład mogłoby posłużyć erygowanie rady mediacyjnej (właściwie grupy mediacyjnej) w diecezji Poitiers we Francji²⁸. Dekret konstytuujący grupę mediacyjną wydany został przez biskupa diecezjalnego Alberta Roueta²⁹. Składa się z krótkiego wstępu, w któ-

Personales Ordinarius pro Anglicanis conduntur qui plenam communionem cum Catholica Ecclesia ineunt, 04.11.2009, AAS 101 (2009), s. 985-990; B e n e d y k t XVI, *Konstytucja apostolska „Anglicanorum coetibus” o ustanowieniu Ordynariatów Personalnych dla Anglikanów przystępujących do pełnej wspólnoty z Kościołem Katolickim*, „L’Osservatore Romano” 31 (2010), nr 1, s. 11-13.

²⁶ M. S i t a r z, *Organy kolegialne w Kościele partykularnym*, w: *25-lecie promulgacji*, s. 180.

²⁷ T. J. P a p r o c k i, *The method of proceeding in administrative recourse and in the removal or transfer of pastors*, w: *New Commentary on the Code of Canon Law*, ed. J.P. Beal, J.A. Coriden, T.J. Green, New York–Mahwah 2000, s. 1827.

²⁸ Dane ze strony internetowej diecezji: <http://www.diocese-poitiers.com.fr> [dostęp: 27.05.2012].

²⁹ A. R o u e t, *Décret pour constituer un groupe de médiation*, w: *Le Guide de travail*, nr 2, Poitiers 2004.

rym biskup podkreśla udział Kościoła w dawaniu świadectwa sprawiedliwości i szacunku dla praw innych osób. Następnie autor określa podstawy prawne utworzenia tego rodzaju organu na szczeblu Kościoła partykularnego. W 10 artykułach dekretu określone zostały zadania, struktura i procedura realizacji kompetencji mediacyjnych.

4. STRUKTURA

Prawodawca w kan. 1733 § 2 nie określa struktury organu mediacyjnego. Stanowi natomiast, że w sytuacji ustanowienia rady mediacyjnej przez konferencję biskupów, obowiązkiem konferencji będzie wydanie bardziej szczegółowych norm. Obligatoryjność promulgowania tego rodzaju norm przez prawodawcę partykularnego wynika z dyspozycji analizowanego kanonu: „według przepisów do określenia przez samą Konferencję”.

Na zasadzie analogii należy sądzić, że taki obowiązek będzie miał również biskup diecezjalny oraz rządcy Kościołów partykularnych zrównani w prawie z biskupem diecezjalnym, w sytuacji powołania tego rodzaju organu przez te podmioty. M. Sitarz stwierdza, że „prawodawca powszechny pozostawia prawodawcy partykularnemu promulgowanie statutu”³⁰. W konsekwencji kwestie dotyczące struktury pozostają do określenia w statucie³¹.

4.1. Urząd a rada

Prawodawca partykularny może ustanowić urząd lub radę. Należy postawić pytanie: jaka jest różnica między urzędem a radą i czy różniczenie to ma dalej idące konsekwencje w działalności tego organu? „Urzędem kościelnym jest jakiegokolwiek, ustanowione na stałe zadanie z postanowienia czy to Bożego, czy kościelnego, dla realizacji celu duchowego” (kan. 145 § 1). J. Krukowski podkreśla, że takie pojęcie

³⁰ S i t a r z, *Organy kolegialne w Kościele partykularnym*, s. 179-180.

³¹ „Statuty w sensie właściwym oznaczają zarządzenia wydawane zgodnie z prawem w zespołach osób lub rzeczy, a określające ich cel, konstytucję, zarząd i sposoby działania” (kan. 94 § 1); „erstellender Statuten” zob.: R.A. S t r i g l, *Verwaltungsbeschwerde und Verwaltungsgerichtsbarkeit*, w: *Handbuch des katholischen Kirchenrechts*, Hrsg. J. Listl, H. Müller, H. Schmitz, Regensburg 1983, s. 1011.

urzędu daje udział w sprawowaniu funkcji pomocniczych w Kościele³². Można zatem wnioskować, że zarówno urząd, jak i rada mają charakter doradczy realizujący cele Kościoła. Różnica między urzędem a radą krystalizuje się w samej strukturze. Ustanowienie przez konferencję biskupów bądź konkretnego biskupa diecezjalnego urzędu wyposażonego w kompetencje mediacyjne rodzi przypuszczenie, że będzie to urząd mediatora, czyli organ jednoosobowy. Natomiast rada mediacyjna jest organem wieloosobowym.

Podejmując próbę odpowiedzi na postawione wcześniej pytanie, czy takie rozróżnienie na urząd lub radę niesie ze sobą jakiegokolwiek konsekwencje, należy stwierdzić, że zarówno w przypadku erygowania rady, jak i stałego urzędu, organy te będą spełniać takie same zadania. Wydaje się jednak, że ustanowienie rady mogłoby w większym stopniu przyczynić się do efektywności i szybkości jej rozstrzygnięć z racji na strukturę organu i zaangażowanie w jej prace większej liczby członków.

4.2. Skład

O ile ewentualne ustanowienie stałego urzędu mediatora nie budzi wątpliwości w przedmiocie struktury tego organu, bowiem będzie to organ jednoosobowy, o tyle przy analizie składu rady mediacyjnej rodzą się następujące pytania: Ilu członków powinna liczyć rada mediacyjna? W jaki sposób będzie dążyć do rozwiązania konfliktu? Jakie kwalifikacje powinni spełniać członkowie wchodzący w skład tego organu?

Odpowiadając na pytanie dotyczące składu osobowego, słuszne wydaje się, że rada mediacyjna, jako organ wieloosobowy, powinna liczyć co najmniej trzech członków (*tres faciunt collegium*). W sytuacji takiej wszyscy członkowie na równych prawach, w sposób kolegialny, uczestniczyć będą w podejmowaniu decyzji.

Dla przykładu warto odwołać się do dekretu erygującego radę mediacyjną w diecezji Poitiers we Francji, stanowiącego, że rada ta składa się z dziesięciu członków (dwóch z diecezji Poitiers i po dwóch z innych) desygnowanych na ośmioletnią kadencję³³. Ponadto, dekret

³² K r u k o w s k i, *Prawo administracyjne w Kościele*, s. 59.

³³ „Ce groupe est composé de dix membres [...] pour huit ans” (art. 3).

normuje sposoby utraty członkostwa poprzez wygaśnięcie mandatu, zrzeczenie się podane do wiadomości biskupa diecezjalnego i przez niego przyjęte, a także usunięcie przez biskupa³⁴.

Podejmując próbę określenia kwalifikacji dla członków rady mediacyjnej, należy odwołać się do prawa świeckiego. W polskim prawie cywilnym „mediatorem może być osoba fizyczna, mająca pełną zdolność do czynności prawnych, korzystająca w pełni z praw publicznych” (art. 183² § 1 Kodeksu postępowania cywilnego)³⁵. Recypując ten przepis na grunt prawa kanonicznego, należałoby założyć, że również członkami rady mediacyjnej mogą być osoby mające pełną zdolność do czynności prawnych. Wydaje się, że w skład tego organu mogą wchodzić zarówno osoby duchowne, jak i świeckie. Ponadto kandydat na członka rady mediacyjnej powinien pozostawać we wspólnocie Kościoła (kan. 205) i być zdatnym, czyli posiadać przymioty wymagane prawem powszechnym, partykularnym lub fundacyjnym (kan. 149 § 1).

Wracając do ustawodawstwa polskiego prawa partykularnego i ewentualnych postulatów erygowania takiego organu mediacyjnego w diecezjach, A. Miziński proponuje, aby w skład takiej rady wchodził obrońca ustanowiony na stałe przy trybunale kościelnym. Dodaje ponadto, że każdy adwokat współpracujący z trybunałem kościelnym, mógłby spełniać rolę mediatora lub członka rady mediacyjnej³⁶.

5. ZADANIA

Zadanie rady mediacyjnej zostało przedstawione w sposób ogólny w kan. 1733 § 2, jako „poszukiwanie i sugerowanie słusznych rozwiązań” (*munus sit aequas solutiones quaerere et suggerere*). Podobne określenie kompetencji organu pojednawczego przewidywał schemat *De procedura administrativa* z 1972 r., zgodnie z którym postępowanie

³⁴ „On perd la qualité de membre du groupe de médiation à l’expiration du mandat, ou par démission présentée – par ércit – à l’évêque diocésain et acceptée par celui-ci, ou si l’évêque met fin de lui-même à l’exercice de la fonction” (art. 4).

³⁵ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm. [dalej cyt.: k.p.c.].

³⁶ A. M i z i ń s k i, *Status prawny adwokata w Kościele łacińskim*, Lublin 2011, s. 328-329.

takie miało prowadzić do słusznego rozwiązania konfliktu (*aequa solutione quaerenda tractetur*)³⁷.

Odwołanie się do rady mediacyjnej jest jednym ze środków pojednawczych zmierzających do unikania sporów administracyjnych³⁸. W celu zapobieżenia powstaniu sporu zarówno adresat aktu administracyjnego, jak i jego autor powinni zmierzać do słusznego rozwiązania w postępowaniu polubownym³⁹. Zastosowanie mogą mieć również dwa pozostałe środki zmierzające do unikania sporów administracyjnych: prośba o ponowne rozpatrzenie sprawy (kan. 1734 § 1⁴⁰) oraz zwrócenie się stron do mediatorów (kan. 1733 § 1⁴¹). W sytuacji, gdy przełożony hierarchiczny, do którego został wniesiony rekurs, dostrzega szansę osiągnięcia dobrego wyniku, zobowiązany jest zachęcać zarówno autora dekretu, jak i podmiot wnoszący rekurs do zwrócenia się do tego typu organu pojednawczego – podkreśla J. Krukowski⁴².

Zadania rady mediacyjnej wynikają z kompetencji, w jakie wyposażył ten organ prawodawca kodeksowy w kan. 1733 § 2. Szczegółowe normy dotyczące zadań, jak i sposobu ich realizacji, należy doprecyzować w statutach erygujących radę, wydanych przez konferencję biskupów („według przepisów do określenia przez samą Konferencję”) lub

³⁷ *Schema canonum*, kan. 9 § 1; K r u k o w s k i, *Sprawiedliwość administracyjna w Kościele*, s. 87.

³⁸ Drugą kategorię środków przeciwko wadliwym aktom administracyjnym w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r. stanowią środki zmierzające do rozstrzygnięcia zaistniałego sporu, jakimi są: rekurs hierarchiczny, rekurs, czyli apelacja do trybunału administracyjnego przy konferencji biskupów, oraz rekurs, czyli apelacja do Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej. Zob. L e s z c z y Ń s k i, *Sprawiedliwość administracyjna w Kościele*, s. 188; K r u k o w s k i, *Prawo administracyjne w Kościele*, s. 509.

³⁹ K r u k o w s k i, *Środki pojednawcze*, s. 171-179.

⁴⁰ „Zanim ktoś wniesie rekurs, powinien na piśmie prosić autora o odwołanie lub poprawienie dekretu; rozumie się, że wniesienie takiej prośby jest przez to samo także prośbą o zawieszenie dekretu”.

⁴¹ „Należy sobie bardzo życzyć, by – ilekroć czuje się ktoś pokrzywdzony dekretem – unikać sporu między nim a autorem dekretu i wspólnym wysiłkiem szukać słusznego między nimi rozwiązania, posługując się w razie potrzeby poważnymi osobami dla podjęcia mediacji i rozważania sprawy, tak by na odpowiedniej drodze uniknąć sporu lub go rozwiązać”.

⁴² J. K r u k o w s k i, *Podstawowe pojęcia z zakresu kościelnego prawa administracyjnego*, w: *Kompendium wiedzy administratywisty*, red. S. Wrzosek, Lublin 2008, s. 664.

biskupa diecezjalnego i zrównanych w prawie z biskupem diecezjalnym innych rządców Kościołów partykularnych⁴³.

5.1. Pojęcie mediacji

Analizując zadania rady mediacyjnej, należy w pierwszej kolejności zdefiniować samo pojęcie mediacji i kompetencji mediacyjnych. W celu wyjaśnienia definicji mediacji, wskazane wydaje się sięgnięcie do prawa świeckiego. Mediacja, której nie należy utożsamiać z negocjacją⁴⁴, stanowi dobrowolne, poufne i niesformalizowane pozasądowe postępowanie. Znajduje zastosowanie w sprawach, w których jest możliwe zawarcie ugody. Mediację prowadzi bezstronna osoba trzecia, a całe postępowanie ukierunkowane jest na ugodowe załatwienie powstałego sporu. Nie jest istotne, kto ma rację w tym sporze⁴⁵. Mediacja oznacza postępowanie pośredniczące w sporze, którego celem jest doprowadzenie skonfliktowanych stron do porozumienia⁴⁶. Należy zatem przyjąć, że termin „mediacja” w prawie kanonicznym został recypowany z prawa świeckiego. Normy dotyczące kompetencji mediacyjnych oraz procedury realizacji tych kompetencji w prawie świeckim, w konsekwencji będą miały zastosowanie na gruncie prawa kanonicznego.

⁴³ Szerzej na temat kompetencji rady mediacyjnej zob.: S i t a r z, *Kompetencje organów kolegialnych*, s. 140-141; t e n ż e, *Organy kolegialne w Kościele partykularnym*, s. 179-180.

⁴⁴ Negocjacja jakkolwiek stanowi alternatywną metodę rozwiązywania sporów (ADR), to jednak strony same, bez pośrednictwa osoby trzeciej, wypracowują wspólne, satysfakcjonujące je rozwiązanie.

⁴⁵ *Czy tylko sąd rozstrzygnie w sporze? Mediacja i sądownictwo polubowne. Informator o alternatywnych sposobach rozwiązywania sporów*, red. A. Rękas, Warszawa 2010, s. 19-20; *Kodeks Etyki Mediatora*, Polskie Centrum Mediacji, Warszawa 2003, s. 5; W. B r o Ń s k i, *Europejskie regulacje dotyczące mediacji w sprawach cywilnych i gospodarczych*, „Roczniki Nauk Prawnych” 21 (2011), nr 1, s. 43-57.

⁴⁶ E. W i l e m s k a, *Mediacja*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. XII, Lublin 2008, kol. 385-386. Prawodawca w KPK/83 stanowi, że postępowanie mediacyjne może być stosowane w sprawach cywilnych (kan. 1446 § 2) oraz w sprawach administracyjnych (kan. 1733). Przedmiotem rozważań będzie zastosowanie procedury mediacyjnej tylko w sprawach administracyjnych.

5.2. Poszukiwanie słusznego rozwiązania konfliktu

Na fundamentalne zadanie rady mediacyjnej składają się dwa elementy: „poszukiwanie” oraz „sugerowanie” słusznego rozwiązania konfliktu.

Rada mediacyjna w pierwszej kolejności „poszukuje” słusznego rozwiązania. Należy sądzić, że członkowie tego organu – działający jako „osoba trzecia” – powinni dołożyć wszelkich starań zmierzających do wypracowania wspólnego porozumienia. W tym celu słuszne wydaje się poznanie stanowiska jednej i drugiej strony (autora i adresata aktu administracyjnego)⁴⁷. Poszukiwanie kompromisu dokonuje się na drodze gromadzenia wiadomości i dowodów, prowadzenia licznych rozmów, następnie skonfrontowania uzyskanych wypowiedzi i dowodów.

5.3. Sugerowanie słusznego rozwiązania konfliktu

Po etapie poszukiwania i zaznajamiania się z istotą sporu, rada mediacyjna ma za zadanie „sugerować”, a więc proponować ewentualne rozwiązanie konfliktu. Osiągnięciu takiego celu sprzyja równorzędna pozycja stron oraz bezstronność organu mediacyjnego. Rada zmierza do wypracowania akceptowalnego dla stron rozwiązania problemu, umożliwiając im decydowanie o ostatecznym wyniku. M. Sitarz stwierdza, że zadaniem rady mediacyjnej jest „pogodzenie stanowisk stron biorących udział w sporze, załagodzenie powstałego między nimi rozdzwieku; udzielenie rad, które mogą być przyjęte lub odrzucone”⁴⁸.

6. PROCEDURA

Prawodawca w KPK/83 nie precyzuje procedury realizacji kompetencji mediacyjnych, a jedynie przesłanki wszczęcia postępowania (kan. 1733 § 3). Należałoby zatem przyjąć, że gruntowne normy dotyczące tego przedmiotu pozostają do uregulowania w dekrete erygującym radę mediacyjną⁴⁹, analogicznie do struktury organu, czy bardziej

⁴⁷ Zgodnie z łacińską sentencją: *Audiat et altera pars*.

⁴⁸ Sitarz, *Kompetencje organów kolegialnych*, s. 140.

⁴⁹ Tamże, s. 242; Sitarz, *Organy kolegialne w Kościele partykularnym*, s. 179-180.

szczególowego określenia jego zadań. Potwierdzeniem tego założenia jest, przytaczany już wcześniej, dekret konstytuujący radę mediacyjną w diecezji Poitiers, w którym w art. 5-8 określono sposób postępowania zarówno dla stron konfliktu, jak i dla rady mediacyjnej⁵⁰.

Analizując procedurę rady mediacyjnej, należy odwołać się do zasad zawartych w KPK/83, m.in. prawa wiernych do obrony swoich uprawnień (kan. 221 § 1)⁵¹. Ponadto, przepisy odnoszące się do sposobów uniknięcia procesów, uregulowane w kan. 1713-1716, zawierają także przesłanki negatywne wszczęcia postępowania mediacyjnego. Prawodawca w kan. 1715 § 1 stanowi: „nie można ważnie stosować ugody lub kompromisu w tym, co należy do dobra publicznego i w innych sprawach, którymi strony nie mogą swobodnie dysponować”. Parafrazując, rada mediacyjna realizuje swoje kompetencje jedynie w sprawach prywatnych. Zastosowanie będą miały również ogólne założenia procedury realizacji kompetencji mediacyjnych w prawie świeckim.

6.1. Cele postępowania mediacyjnego

Celem postępowania prowadzonego przez radę mediacyjną jest znalezienie słusznego rozwiązania oraz zapobieżenie powstaniu sporu administracyjnego.

Prawodawca w kan. 1733 § 3 stanowi, że „urząd lub rada, o których w § 2, zwłaszcza wówczas powinny działać, gdy ktoś prosi o odwołanie dekretu według przepisu kan. 1734 i nie upłynęły jeszcze terminy wyznaczone na wniesienie rekursu; jeżeli przeciwko dekretowi jest wniesiony rekurs, sam przełożony, który ma rozpatrzyć rekurs, powinien – ilekroć dostrzega nadzieję na dobry wynik – zachęcić wnoszącego rekurs i autora dekretu do szukania tego rodzaju rozwiązania”⁵².

⁵⁰ Zgodnie z postanowieniami dekretu, w pierwszej kolejności strona poszkodowana prosi biskupa w terminie 10 dni o zmianę lub odwołanie dekretu. Jeżeli do porozumienia nie doszło, każda ze stron zwraca się do grupy mediacyjnej, która w terminie 90 dni wysłuchuje adresata i autora dekretu i proponuje rozwiązanie.

⁵¹ „Wiernym przysługuje legalne dochodzenie i obrona przysługujących im w Kościele uprawnień na właściwym forum kościelnym według przepisów prawa”.

⁵² P a w l u k, *Prawo kanoniczne według Kodeksu Jana Pawła II*, s. 391; K r u k o w s k i, *Administracja w Kościele*, s. 209.

6.2. Przesłanki wszczęcia postępowania

Postępowanie mediacyjne może zostać wszczęte w sytuacjach, kiedy:

1) rekurs nie został jeszcze wniesiony i prośba do autora aktu o ponowne rozpatrzenie sprawy okazała się bezskuteczna (kan. 1734);

2) rekurs został wniesiony, ale podjęcie próby pojednania nie rozwiązało konfliktu (kan. 1733 § 3)⁵³.

Prawodawca w kan. 1734 § 1 stanowi, że adresat aktu administracyjnego nieusatysfakcjonowany jego treścią, „powinien na piśmie prosić autora o odwołanie lub poprawienie dekretu”⁵⁴. Termin do wniesienia prośby wynosi „dziesięć użytecznych dni od zawiadomienia o dekrete” (§ 2). Autor aktu może przychylić się do pozytywnego rozpatrzenia prośby, albo ją zignorować⁵⁵. Nieuwzględnienie takiej prośby przez autora aktu administracyjnego, jak również brak upływu terminu do wniesienia rekursu, stanowi zatem pierwszą przesłankę wszczęcia przez organ mediacyjny postępowania. Przełożony hierarchiczny⁵⁶, do którego został skierowany rekurs, jeżeli tylko dostrzeże szansę osiągnięcia zadowalającego wyniku, zobowiązany jest zachęcić strony – wnoszącego rekurs oraz autora dekretu – do zwrócenia się do organu pojednawczego w celu polubownego rozstrzygnięcia⁵⁷. Sytuacja taka konstituuje drugą możliwą przyczynę zainicjowania postępowania przez radę mediacyjną, mianowicie próba zażegnania konfliktu nie doszła do skutku. Z analizy kan. 1733 § 3 można wnioskować, że katalog przesłanek umożliwiających wszczęcie postępowania mediacyjnego jest otwarty, o czym świadczy wyrażenie, że „urząd lub rada [...] zwłaszcza wówczas powinna działać” (*tunc praecipue operam navet*).

⁵³ J. K r u k o w s k i, *Sposób postępowania w rozpatrywaniu rekursów administracyjnych oraz usuwaniu i przenoszeniu proboszczów*, w: *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, t. V: *Księga VII. Procesy*, red. J. Krukowski, Poznań 2007, s. 425.

⁵⁴ Szerzej na temat skutków wniesienia prośby o odwołanie aktu administracyjnego zob.: K r u k o w s k i, *Środki pojednawcze*, s. 177-179.

⁵⁵ L e s z c z y ń s k i, *Sprawiedliwość administracyjna w Kościele*, s. 190-191.

⁵⁶ Rekurs wnoszony jest do organu hierarchicznie wyższego względem autora zaskarżonego aktu administracyjnego. Szerzej na temat organu hierarchicznego kompetentnego do rozpatrzenia rekursu hierarchicznego zob.: K r u k o w s k i, *Prawo administracyjne w Kościele*, s. 532-535.

⁵⁷ K r u k o w s k i, *Podstawowe pojęcia z zakresu kościelnego prawa administracyjnego*, s. 664.

Diecezje, w których rada mediacyjna została erygowana, nie powinny postrzegać tego organu jako instrumentu rekursu, ale jako jeden z rodzajów alternatywnych metod rozwiązywania sporów (*alternative dispute resolution*)⁵⁸.

6.3. Uczestnicy

Uczestnikami postępowania są członkowie rady mediacyjnej oraz strony bezpośrednio związane sporem – adresat i autor aktu administracyjnego. Rada jest organem pośrednim względem stron, czuwającym nad prawidłowym przebiegiem działań zmierzających do „poszukiwania i sugerowania słusznych rozwiązań”. Wskazane wydaje się recypowanie z prawa świeckiego głównych zasad mediacji odnoszących się do działań podejmowanych przez uczestników postępowania. Należy zatem wymienić: dobrowolność (art. 183¹ k.p.c.), bezstronność (art. 183³ k.p.c.), poufność (art. 183⁴ § 1-3 k.p.c.), neutralność i akceptowalność⁵⁹.

6.4. Przebieg

Mediacja może być prowadzona zarówno na etapie poprzedzającym powstanie sporu administracyjnego, jak i w trakcie już toczącego się postępowania⁶⁰. Inicjatywa mediacyjna przysługuje stronom – adresatowi aktu administracyjnemu oraz jego autorowi. Prawodawca kodeksowy w kan. 1733 § 1 stawia jeden warunek: „ilekroć czuje się ktoś pokrzywdzony dekretem” (*quoties quis gravatum se decreto putet*). Należy postawić pytanie, czy osoba trzecia, której akt administracyjny nie dotyczy bezpośrednio, również może być inicjatorem postępowania

⁵⁸ P a p r o c k i, *The method of proceeding*, s. 1828. Szerzej na temat rozwoju idei ADR w systemach krajowych i europejskim *soft-law* zob.: Z. K m i e c i a k, *Mediacja w polskim prawie administracyjnym*, w: *Mediacja w sprawach administracyjnych*, red. H. Machińska, Warszawa 2007, s. 35-38.

⁵⁹ C z y t y l k o s ą d r o z s t r z y g n i e w s p o r z e?, s. 19; R. C e b u l a, *Mediacja w polskim prawie cywilnym. Stan prawny na 1 września 2011 r.*, Warszawa 2011, s. 7-8. Szerzej na temat zasad w postępowaniu mediacyjnym zob.: M. G r u d z i e c k a, J. K s i ą ż e k, *Mediacja jako instytucja dla osoby pokrzywdzonej*, w: *Międzynarodowa konferencja. Mediacja w sprawach karnych jako instytucja dla pokrzywdzonego. Warszawa, 7-8 grudnia 2009 roku*, Warszawa 2010, s. 20-24.

⁶⁰ S i t a r z, *Kompetencje organów kolegialnych*, s. 241.

mediacyjnego? Odpowiadając, interwencja taka może mieć miejsce, jeżeli osoby te zainteresowane są przedmiotem „poszukiwania i sugerowania” wzajemnego porozumienia⁶¹.

Co tyczy się przebiegu postępowania, należy uwzględnić – na zasadzie analogii do prawa świeckiego – dwa etapy: sesję wstępną i sesję właściwą⁶². W pierwszej – rada mediacyjna zapoznaje się z przedmiotem sporu oraz sprawdza wymogi formalne. Etap ten ma charakter informacyjny. W sesji właściwej, stanowiącej istotę mediacji, rada – za pomocą technik mediacyjnych⁶³ – poszukuje „słusznego rozwiązania”. Ponadto, dąży do wyjaśnienia istotnych kwestii sporu. M. Sitarz wyjaśnia, że z przebiegu postępowania należy sporządzić protokół, który zawierać będzie stanowiska stron i ustalenia dotyczące rozwiązania sporu. Członkowie rady mediacyjnej oraz strony podpisują protokół⁶⁴.

6.5. Skutki

Skutkiem postępowania przeprowadzonego przez radę mediacyjną jest z jednej strony załatwienie sprawy bez zbędnej zwłoki, z drugiej natomiast – uniknięcie rekursu hierarchicznego. Decyzje wydane przez ten organ nie mają mocy wiążącej względem stron sporu. Rada mediacyjna nie została wyposażona w kompetencje do wydania decyzji definitywnie rozstrzygającej konflikt. Na tym etapie może jedynie polecić

⁶¹ E. L a b a n d e i r a, *Rekurs przeciw dekretem administracyjnym*, w: *Kodeks Prawa Kanonicznego. Komentarz*, red. P. Majer, Kraków 2011, s. 1301.

⁶² Przebieg postępowania w prawie administracyjnym zob.: Z. K m i e c i a k, *Mediacja w polskim prawie administracyjnym*, s. 35-47; w prawie cywilnym zob.: C e b u l a, *Mediacja w polskim prawie cywilnym*, s. 14-15. M. Głażewski – za T. Gordonem – przytacza „6 kroków rozwiązywania konfliktów”, jakimi są: 1. Rozpoznanie i określenie konfliktu, 2. Rozwinięcie opcji rozwiązania, 3. Krytyczne ocenienie sugestii rozwiązania, 4. Ustalenie najlepszego rozwiązania, 5. Przeprowadzenie podjętej decyzji, 6. Kontynuacja krytycznej oceny, zob.: M. G ł a ż e w s k i, *Conflict, mediation, consensus – and what afterwards?*, w: *Conflicts – mediation – the youth*, red. M. Głażewski, L. Sałaciński, Kraków 2005, s. 48.

⁶³ Szerzej na temat technik mediacyjnych zob.: M.A. de A r o s o, *Mediacja w prawie administracyjnym – podejście porównawcze*, w: *Mediacja w sprawach administracyjnych*, s. 19-21.

⁶⁴ S i t a r z, *Kompetencje organów kolegialnych*, s. 242. W mediacji w sprawach cywilnych na treść protokołu składa się: miejsce i czas przeprowadzenia mediacji; imię i nazwisko (nazwa) i adresy stron; imię i nazwisko oraz adres mediatora, a także wynik mediacji (art. 183¹² § 1 k.p.c.). Zob. także: *Czy tylko sąd rozstrzygnie w sporze?*, s. 28.

adresatowi aktu administracyjnego do pogodzenia się z jego treścią, a także wezwać autora do poprawienia lub odwołania aktu⁶⁵.

*

Reasumując powyższe rozważania dotyczące rady mediacyjnej w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r., należy stwierdzić, że:

1. Powstawanie konfliktów stanowi nieuchronny element nie tylko w społecznościach państwowych, ale również w Kościele, jako społeczności Bosko-ludzkiej. Konieczne zatem wydaje się stworzenie norm postępowania zmierzających do rozwiązania sporów na zasadzie poszanowania praw każdej ze stron konfliktu.

2. Środek pojednawczy w postaci zwrócenia się stron do rady mediacyjnej nie był znany na gruncie KPK/17. Wprowadzenie do prawa kościelnego takiego organu mediacyjnego pojawia się w schemacie *De procedura administrativa* z 1972 r.

3. KPK/83 stwarza możliwość utworzenia organu mediacyjnego, którego głównym zadaniem byłoby „poszukiwanie i sugerowanie słusznych rozwiązań”.

4. Do erygowania takiego organu wyposażona została konferencja biskupów i biskup diecezjalny.

5. Szczegółowe normy dotyczące organu mediacyjnego, takie jak struktura, zadania oraz procedura realizacji kompetencji, prawodawca kodeksowy pozostawia do uregulowania prawodawcy partykularnemu w statucie.

6. Przebieg postępowania mediacyjnego, w tym zasady tego postępowania, w dużej mierze powinny zostać przejęte z prawa świeckiego.

7. Rada mediacyjna nie rozstrzyga definitywnie o istocie sporu. Jej celem nie jest ustalenie, która ze stron ma rację, a jedynie wypracowanie satysfakcjonującego strony rozwiązania konfliktu.

8. Skutkiem postępowania mediacyjnego jest uniknięcie rekursu hierarchicznego oraz szybkość załatwienia sprawy.

9. W Polsce rada mediacyjna nie została utworzona ani przez Konferencję Episkopatu Polski, ani przez biskupów diecezjalnych.

⁶⁵ K r u k o w s k i, *Środki pojednawcze*, s. 177; t e n ż e, *Sposób postępowania w rozpatrywaniu rekursów administracyjnych*, s. 425.

10. Erygowanie rady mediacyjnej w diecezjach w takich krajach, jak Stany Zjednoczone czy Francja, przyczyniło się do pozytywnych rozstrzygnięć w wielu sprawach administracyjnych.

11. Należy postulować, aby – podążając za przykładem prawa partykularnego innych krajów – organ taki utworzono również w polskim prawie partykularnym. Funkcjonowanie rady mediacyjnej przyczyniłoby się do zmniejszenia liczby sporów w sądach diecezjalnych, a nawet w Stolicy Apostolskiej.

12. Za potrzebą ustanowienia rady mediacyjnej może ponadto świadczyć fakt, że mediacja w polskim prawie świeckim, zarówno w sprawach rodzinnych, gospodarczych, jak i w prawie karnym przyczynia się do skrócenia okresu trwania postępowania oraz sprzyja budowaniu porozumienia. Nie widać zatem przeszkód, aby ogólne założenia z prawa państwowego przenieść na grunt prawa kościelnego.

Mediation council in the Code of Canon Law of 1983

S u m m a r y

The article is an attempt to show the structure, competences and procedure of the realization of the competences of the mediation council. The legal basis for the establishment of this council is in the Code of Canon Law of 1983 in can. 1733 § 2.

In the article there are presented entities which are competent to establish the mediation council: conference of bishops and diocesan bishop. Functions of the council are to seek and suggest equitable solutions. Detailed competences of this mediation body, its structure and procedure should be specified in the statutes which erect the mediation council.

The author proposes for the establishment of the mediation council in Polish particular law following particular law of the other countries, in which this kind of solution led to the reduction of administrative disputes. What is more, it seems advisable to adopt basic rules of the mediation procedure from the state law in force to the ecclesiastical law.

Słowa kluczowe: rada mediacyjna, Kodeks Prawa Kanonicznego z 1983 r., mediacja, prawo partykularne, biskup diecezjalny, konferencja biskupów

Key words: mediation council, Code of Canon Law of 1983, mediation, particular law, diocesan bishop, conference of bishops